

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci žalobkyně: **Ing. J. D.**, zastoupené JUDr. Štefanem Adamem, advokátem, se sídlem Němetice 44, Kelč, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 2. 2007, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 9. 2007, č. j. 20 Cad 40/2007 - 13,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalované **se náhrada nákladů řízení nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností napadá rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 20 Cad 40/2007 - 13 ze dne 4. 9. 2007, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 2. 2007, č. X, jímž žalovaná odňala stěžovatelce vdovský důchod od 14. 3. 2007 pro nesplnění podmínek ustanovení § 50 odst. 2 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), neboť podle tohoto ustanovení vdovský důchod náleží, pokud vdova pečuje o svého rodiče, který s ní žije ve společné domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni závislosti II - IV, přičemž matka stěžovatelky byla ke dni vydání rozhodnutí závislá pouze ve stupni I.

V kasační stížnosti stěžovatelka namítla, že skutková podstata uvedená v napadeném rozsudku, z níž rovněž vycházela žalovaná ve svém rozhodnutí ze dne 28. 2. 2007, je

v rozporu s rozhodnutím Městského úřadu Frýdlant nad Ostravicí, odboru sociálních věcí a zdravotnictví, ze dne 13. 7. 2007, č. j. PNP1/428/07/2848/1 - 9, které nabylo právní moci dne 3. 8. 2007. Tímto rozhodnutím byl totiž matce stěžovatelky, o níž stěžovatelka pečuje a žije s ní ve společné domácnosti, přiznán příspěvek na péči ve výši 4000 Kč s účinností od března 2007 z důvodu, že matka stěžovatelky je osobou, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti podle § 7 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8 téhož zákona (II. stupeň - středně těžká závislost). Podle stěžovatelky tedy není správný závěr vyslovený v rozhodnutí žalované, a to že stěžovatelka nesplňuje podmínku nároku na vdovský důchod podle § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatelka tvrdí, že rozhodnutí Městského úřadu Frýdlant nad Ostravicí zaslala žalované do správního spisu. S ohledem na to měl krajský soud při provádění dokazování k této skutečnosti přihlédnout a závěr žalované zpochybnit, neboť podle stěžovatelky byla v době rozhodování soudu skutková podstata, z níž vycházela žalovaná při svém rozhodování, touto skutečností překonána.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že se s rozsudkem krajského soudu ztotožňuje, neboť přezkoumal rozhodnutí žalované k datu jeho vydání, tj. k 28. 2. 2007, a k tomuto datu posuzoval splnění zákonných podmínek nároku na vdovský důchod podle § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Jestliže byla matka stěžovatelky později uznána osobou blízkou ve II. stupni závislosti, bylo podle žalované na stěžovatelce, aby ve smyslu § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci provádění sociálního zabezpečení“), tuto skutečnost prokázala tak, aby nárok na vdovský důchod mohl být nově posouzen.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka napadla rozhodnutí žalované dne 15. 5. 2007 žalobou. V žalobě namítala, že žalovaná v rozhodnutí uvádí nepravdivé tvrzení, pokud píše, že matka stěžovatelky je závislá na její péči pouze ve stupni I. Podle stěžovatelky je její matka vzhledem ke svému věku a zdravotnímu stavu osobou ve II. stupni závislosti. K prokázání této skutečnosti stěžovatelka označila jako důkaz znalecký posudek, který však nebyl k žalobě připojen (z kontextu bylo zřejmé, že jde o návrh na provedení takového důkazu). Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě uvedla, že rozhodla na základě aplikace přechodného ustanovení zákona o sociálních službách (§ 120), podle něhož se osoby, kterým ke dni účinnosti zákona o sociálních službách náleželo zvýšení důchodu pro bezmocnost podle dosavadních předpisů, ode dne účinnosti tohoto zákona považují za osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve skupině I, jde-li o osoby částečně bezmocné. Ke dni 31. 12. 2006 přitom odpovídal stav matky stěžovatelky právě částečné bezmocnosti, což podle citovaného ustanovení zákona o sociálních službách odpovídá od 1. 1. 2007 stupni I závislosti.

Krajský soud žalobu zamítl s tím, že přisvědčil argumentaci žalované, a dospěl k závěru, že matka stěžovatelky byla skutečně ke dni rozhodnutí žalované osobou s lehkou závislostí ve stupni I.

Rozsudek byl stěžovatelce doručen dne 2. 10. 2007, kasační stížnost byla podána dne 12. 10. 2006.

Stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a tuto kasační stížnost podala včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). V kasační stížnosti uplatňuje důvody, které podle svého obsahu představují námitky proti rozsahu skutkových zjištění, což by mohlo být vadou řízení před soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.. Nejvyšší správní soud proto považuje stěžovatelem uplatněný důvod podle obsahu za důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d), a pro tento důvod kasační stížnost shledává přípustnou. Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněného kasačního důvodu a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podstata kasační námitky stěžovatelky spočívá v tom, že krajský soud, nepřihlédl v řízení o žalobě k nově nastalé skutečnosti, a to, že v průběhu řízení o žalobě vyšlo najevo, že matka stěžovatelky byla příslušným správním orgánem shledána závislou na péči jiné fyzické osoby ve stupni II, a proto stěžovatelka ke dni vydání napadeného rozsudku splňovala zákonné podmínky nároku na vdovský důchod podle § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění.

K této argumentaci stěžovatelky Nejvyšší správní soud může toliko odkázat na ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož při přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí krajský soud vychází ze skutkového a právního stavu, který existoval **v době rozhodování správního orgánu**. K takto fixovanému okamžiku skutkového stavu se vztahuje i úprava možného dokazování ve smyslu § 77 s. ř. s. Jak již konstatoval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006 - 99, podle ustanovení § 77 odst. 2, věty první s. ř. s., *“v rámci dokazování může soud zopakovat nebo doplnit důkazy provedené správním orgánem, neupraví-li zvláštní zákon rozsah a způsob dokazování jinak”*. Při rozhodování pak (v souladu s větou druhou citovaného ustanovení) vychází ze skutkového stavu věci vyplývajícího jak z obsahu správního spisu, tak i z jím provedených důkazů. Tato procesní úprava je faktickou transpozicí požadavku tzv. *„plné jurisdikce“*, coby atributu práva na spravedlivý proces, dovozovaného judikaturou Evropského soudu pro lidská práva z obsahu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (ve Sbírce zákonů publikované pod č. 209/1992 Sb.). Tento požadavek lze stručně vyjádřit tak, že soud při svém rozhodování nesmí být omezen ve skutkových otázkách jen tím, co zde nalezl správní orgán, a to ani co do rozsahu provedených důkazů, ani jejich obsahu a hodnocení ze známých hledisek závažnosti, zákonnosti a pravdivosti. Soud tedy zcela samostatně a nezávisle hodnotí správnost a úplnost skutkových zjištění učiněných správním orgánem a zjistí-li přitom skutkové či (procesně) právní deficity, může reagovat jednak tím, že uloží správnímu orgánu jejich odstranění, nahrazení či doplnění nebo tak učiní sám. Tato činnost soudu je nezbytným předpokladem pro bezvadný právní přezkum napadeného rozhodnutí, neboť jen správně a úplně zjištěný skutkový stav v řízení bez procesních vad může být podkladem pro právní posouzení věci. Není však cílem soudního přezkumu ve správním soudnictví nahrazovat činnost správního orgánu. Východiskem přístupu soudu pro rozhodnutí, zda a do jaké míry případně dokazování provádět, bude posouzení důvodnosti podané žaloby z hlediska uplatněných žalobních námitek. Soudní

přezkum správních rozhodnutí nelze vnímat jako „odvolací řízení“ v plné apelaci, proto také důkazní aktivita soudu bude vždy činností doplňkovou, nikoliv dominantní. Proto v případě důkazů provedených soudem musí být zejména respektován požadavek výše již zmiňovaného § 75 odst. 1 s. ř. s. a nově prováděné dokazování tedy vždy musí směřovat výlučně k osvědčení skutkového stavu v době rozhodování správního orgánu; ke skutkovým novotám se zásadně nepřihlíží.

Princip soudního rozhodování vázaného na skutkový a právní stav v době rozhodnutí správního orgánu je tedy vyjádřením toho, že správní soudnictví je soudním řádem správním pojmáno zásadně jako kasační a od výkonné moci striktně oddělené. Soudy ve správním soudnictví tedy mají pravomoc pouze rozhodnutí správních orgánů rušit, nikoliv je nahrazovat a pro tento účel případně doplňovat skutková zjištění. Takový přístup by ze správního soudnictví, konkrétně z řízení o žalobě, činil jakési prodloužení správního řízení před správními orgány.

Krajský soud proto s ohledem na citované ustanovení s. ř. s. správně posuzoval obsah skutkových zjištění žalované, jak byla fixována ke dni 28. 2. 2007, tedy ke dni vydání napadeného rozhodnutí o odnětí vdovského důchodu. K tomuto dni žádné rozhodnutí, které by stanovilo míru závislosti matky stěžovatelky na péči jiné fyzické osoby přinejmenším ve stupni II neexistovalo, ba nevedlo se ani řízení o přiznání příspěvku na péči (žádost o věci byla podána až 28. 3. 2007). To ostatně stěžovatelka sama nikterak nezpochybňuje. K tomuto datu tedy skutečně bylo třeba matku stěžovatelky, dříve příslušnými orgány sociálního zabezpečení posouzenou jako částečně bezmocnou, s ohledem na ustanovení § 120 zákona o sociálních službách považovat za osobu závislou na péči jiné fyzické osoby ve stupni I. Jednalo se o transformaci částečné bezmocnosti ex lege, tedy rozhodnutím zákonodárce, bez individuálního posouzení kritérií pro určitý stupeň závislosti: v takovém případě nemohly být ani účinně uplatněny námitky na doplnění dokazování ve věci stupně závislosti.

Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění platí, že pokud se zjistí, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nejvýše však tři roky nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení. Stěžovatelce nic nebrání proto uplatnit případný nárok na vdovský důchod, který je osvědčen nově vzniklou skutečností, i zpětně. To konstatovala ostatně i žalovaná.

Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal v postupu krajského soudu žádnou vadu řízení, která by mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí, a proto námitku stěžovatelky neshledal důvodnou. Kasační stížnost proto není důvodná a Nejvyšší správní soud ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalované, přiznání nákladů řízení správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění je však podle ustanovení § 60 odst. 2 s.

ř. s. vyloučeno. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že žalované, přestože měla ve věci plný úspěch, se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. května 2008

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu